یادداشت

ایران و غرب؛ از خوش‌بینی تا عرصه عمل

هادی خسروشاهین
کارشناس مسائل بین‌الملل

پس از ناآرامی‌هایی که در ایران به وجود آمد و باعث شد که غربی‌ها تحریم‌هایی را علیه ایران اعمال کنند یک تزی در بین تصمیم‌سازان غربی شکل گرفت که در عرصه واقع می‌توانیم موضوعات را از یکدیگر تفکیک کنیم. یعنی موضوع حقوق بشر یک موضوع کاملا جداگانه از موضوع مرتبط با برجام است و همین‌طور برجام یک موضوع کاملا جداگانه با بحث برنامه قدرت دفاعی ایران است. همین تفکیک نیز این مجوز را به طرف غربی می‌داد که تحریم‌های خود را در حوزه‌های دیگر غیرهسته‌ای تقویت کنند. ولی نکته‌ای که به نظر می‌رسد تصمیم‌سازان در واشنگتن یا بروکسل بدان توجهی نداشتند این است که شاید تفکیک این موضوعات از یکدیگر به مثابه یک امر فانتزی و یک امر در ذهن امکان‌پذیر باشد، اما در عرصه واقع نمی‌توانیم بر اساس چنین الگویی کار کنیم و تصور کنیم که این حوزه‌ها و موضوعات از یکدیگر قابل تفکیک است. آنچه ما در دو سه ماه اخیر شاهد آن هستیم این است که خود به خود بحران در یک حوزه خاص منجر به سرریز شدن این بحران به سیار حوزه‌ها از جمله در ارتباط با موضوع برجام می‌شوند. اگر چه آمریکایی‌ها این تصور را دارند که فعال‌سازی اهرم‌هایشان در حوزه قدرت دفاعی و همین‌طور حقوق بشر و همچنین تبدیل خود اصل مذاکره به یک اهرم می‌تواند در مذاکرات احتمالی آتی با ایران در حوزه هسته‌ای به کار آید؛ اما در عمل اتفاقی که رخ داده این است که طرفین را در یک دالان و مسیری قرار داده که به نظر می‌رسد در این دالان و مسیر طرفین خود تصمیم‌گیر نیستند بلکه این حوادث و تحولات پیرامونی است که به صورت این روابط شکل و فرم می‌دهد و در واقع از این قابلیت برخوردار است که حرکت در چنین دالانی که انتهای آن نامشخص است که هر آن رابطه بین تهران و غرب را دچار بحران کند و ما با یک تصاعد بحران غیر قابل کنترل شده مواجه شویم. در واقع استراتژی که غرب دنبال می‌کند اگرچه در ابتدای کار و گام‌های اولیه با یک فرمول‌بندی خوش‌بینانه توجیه و تفسیر می‌شد که موضوعات از یکدیگر قابل تفکیک است، اما واقعیت‌های عرصه عمل خود را بر آن ایده اولیه و خوش‌بینانه‌ای که در واشنگتن و بروکسل وجود داشت تحمیل می‌کند. لذا اگر این روندها مثل تحولات اخیر ایران با همکاری‌های میان تهران و برخی از شرکای این که یک نوع تعمیق روابط استراتژیک بین آنها در حال شکل‌گیری است استمرار پیدا کند می‌تواند هر آن مدیریت تنش را بین تهران و غرب از تنش خارج کند.

خبر

حسین بهشتی پور:

پیام سفر پاشینیان به ایران تاکید بر حفظ مرزهای تاریخی بود

یک تحلیلگر مسائل بین‌الملل در پاسخ به این سوال که آقای پاشینیان عنوان کردند «در مورد نشست سوچی اطلاعاتی را به آکاهی آقای رئیسی رساندم»، این سخنان چه پیامی دارد، گفت: نشستی که در سوچی میان آقایان پوتین، پاشینیان و علی‌اف برگزار شد، بیانیه‌ای داشت که در آن به صراحت بر تغییرناپذیری مرزها تاکید شد و همچنین تاکید شد که توافقی که کشورهای مستقل مشترک‌المنافع در آلمانی در سال ۱۹۹۱ به دست آوردند به عنوان مبنا پابرجاست، چرا که توافق آلمانی صراحت دارد که نه تنها مرزهای شوروی در حوزه بین‌الملل به رسمیت شناخته می‌شود، بلکه مرزهای داخلی خود را نیز که در زمان شوروی برایشان مشخص شد، به رسمیت شناختند؛ بنابراین اشاره مستقیم به این توافق بیانگر این است که موضوع تغییر مرز ایران و ارمنستان منتفی است اما گذرگاه یا راه ارتباطی میان آذربایجان و نخجوان با به رسمیت شناختن حق حاکمیت ارمنستان ایجاد خواهد شد. حسن بهشتی‌پور گفت: بنابراین سفر آقای پاشینیان تاکیدکننده بر موضع ارمنستان به حفظ مرز با ایران و انتقال این پیام روسیه است که مسکو نیز با حمایت از موضع تهران بر تغییرناپذیری مرزها تاکید کرده است. آذربایجان نیز در این بیانیه بر حسب ظاهر این بیانیه را پذیرفته است، اما باید دید در عمل چه اقداماتی انجام خواهد داد. این کارشناس مسائل قفقاز در خصوص نوع موضع گیری آذربایجان بیان کرد: آذربایجان همیشه تلاش کرده تا مشکلاتش را گردن کشورهای خارجی، در مرحله نخست ارمنستان و بعد ایران بیندازد؛ واقعیت این است که دولت تاکارآمد آقای علی‌اف در داخل مشکلات فراوانی دارد اما برای توجیه افکار عمومی سعی می‌کند با طرف ارمنستان یا ایران را مقصر جلوه دهد. مانوری که ایران در مرزهایش برگزار کرد، نشان‌دهنده قاطعیت ایران بر منافع خودش است و ایران هیچ گاه به دنبال تجاوزگری به کشورهای همسایه نیست و به دنبال رابطه دوستانه است اما می‌خواهد نشان دهد که اجازه نمی‌دهد مرزهای تاریخی با دو قرن سابقه با ادعاهای غلط محدوش شود. وی ادامه داد: یک پیام مستقیم این رزمایش به طرف ترکیه بود تا ادعاهای پان ترکیستی و پیوستگی سرزمینی خود را کنار بگذارد و پیامی هم به طرف آذربایجانی داشت که ایران در حفظ مرزهایش ایستاده است. اینکه طرف آذربایجانی عصبانی می‌شود نشانگر این است که نمی‌خواهد دست از توسعه‌طلبی بردارد، اگر آذربایجان مرزها را به رسمیت بشناسد هیچ مشکلی ایجاد نخواهد شد، مشکل زمانی پیش می‌آید که ادعاهای تاریخی و ارضی و بزرگ‌تر از توان مطرح می‌شود. بهشتی‌پور افزود: جیغ و دادهای آذربایجان از نظر دیپلماتیک به جایی نمی‌رسد. کشورها باید براساس قواعد بین‌المللی و مرزهای شناخته شده عمل کنند؛ همان‌طور که ارمنستان روزی اشغالگر عنوان می‌شد، حالا که آذربایجان نیز ۷ کیلومتر وارد اراضی ارمنستان شده اشغالگر است، ما اشغالگر خوب و اشغالگر بد نداریم. امروز قضا برای آذربایجان کاملا روشن است که علاوه بر آنکه مجاز به ازادسازی اراضی خود است که امروز آزاد شده، باید به حقوق اقلیت ارامنه که در مناطق آزاد شده هستند احترام بگذارد و همچنین از تجاوز به کشورهای دیگر دست بردارد.

حشمت‌ا... فلاحت پیشه در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

نمی‌توان مرگ برجام را اعلام کرد

- آمریکا از هر شرایطی برای کاهش قدرت چانه‌زنی ایران استفاده می‌کند
- موضوع پهپادهای ایرانی در جنگ اوکراین به معنای نقض بی‌طرفی ایران نیست
- موضوع پهپادهای ایرانی را خیلی گنده کرده‌اند
- بالاترین تنوع تسلیحاتی جنگ‌های دنیا در اوکراین وجود دارد
- انتظار برای انتخابات کنگره آمریکا برجام را به محاق برده است
- پس از انتخابات کنگره دوباره زمزمه‌های احیای برجام در دولت بایدن آغاز می‌شود

آرمان ملی- احسان انصاری: چرا رئیس جمهور اوکراین در اظهارات اخیر خود ایران را تهدید کرد؟ آیا در شرایطی که ایران به صورت رسمی نسبت به جنگ اوکراین اعلام بی‌طرفی کرده در حقوق بین‌الملل می‌توان برای ایران نقشی در جنگ اوکراین در نظر گرفت؟ در چنین شرایطی و در حالی که وضعیت برجام با پیچیدگی‌های زیادی مواجه بود مسائل حقوق بشری مطرح شده درباره ایران به چه میزان پیچیدگی‌های وضعیت برجام را تشدید خواهد کرد؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوالات و تحلیل چشم‌انداز پیش‌روی ایران با دکتر حشمت‌ا... فلاحت پیشه، تحلیلگر روابط بین‌الملل و رئیس سابق کمیسیون امنیت ملی مجلس گفت‌وگو کرده که در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

◀ زلنسکی رئیس جمهور اوکراین در اظهارات اخیر خود نسبت به مداخله ایران در جنگ اوکراین هشدار داده و ایران را تهدید کرده است. ادعای اوکراین درباره نقش ایران در جنگ این کشور به چه میزان در عرصه بین‌الملل قابل قبول خواهد بود؟

براساس کنوانسیون‌های بین‌المللی در صورت بروز جنگ بین دو کشور اعلام بی‌طرفی و جانبداری از یک کشور در جنگ کفایت می‌کند و کشوری که درباره یک جنگ اعلام بی‌طرفی می‌کند از نظر حقوق بین‌الملل نباید در مظان اتهام قرار بگیرد. البته از این موضوع درباره ایران سوءاستفاده‌های زیادی صورت گرفته است. در طول جنگ هشت ساله ایران و عراق، ۳۶ کشور جهان و در حدود ۳۵۰ شرکت آمریکایی و اروپایی از صدام حمایت می‌کردند و به وی اسلحه و ادوات جنگی می‌فروختند. برخی از کشورهای اروپایی و آمریکایی در مجهز کردن صدام به سلاح شیمیایی نیز نقش داشتند. به همین دلیل طرحی در مجلس هشتم توسط بنده مطرح شد که در نهایت نیز به تصویب مجلس رسید. در این طرح موضوع احقاق حق قربانیان ایران نسبت به جنایاتی که صدام مرتکب شده بود مطرح شد. هدف از ارائه این طرح نیز شکایت از شرکت‌های خارجی بود که صدام را در جنگ علیه ایران مجهز کرده بودند. در آن زمان یک میلیارد بودجه برای این طرح در نظر گرفته شد که در نهایت در این زمینه سهل‌انگاری صورت گرفت و پیگیری‌های لازم صورت نگرفت. نکته مهم در این زمینه این است که همه ۳۶ کشوری که در جنگ ایران و عراق از صدام حمایت می‌کردند به صورت رسمی اعلام بی‌طرفی می‌کردند. در شرایط کنونی بالاترین تنوع تسلیحاتی در جنگ‌های دنیا امروز در جنگ اوکراین قابل مشاهده است. در این جنگ از کشورهای مختلف از ترکیه گرفته تا آمریکا تسلیحات وجود دارد. این وضعیت درباره اغلب کشورهای اروپایی نیز وجود دارد و اغلب این کشورها به اوکراین تسلیحات نظامی داده‌اند. این در حالی است که ایران که نزدیک به ۳۰ سال است با روسیه ارتباط نظامی دارد در زمینه پهپادها مورد اتهام قرار گرفته است.

◀ چرا این موضوع که روسیه پهپادهای خود را از ایران گرفته تا به این میزان برای کشورهای اروپایی مهم شده است؟ آیا این رویکرد نوعی بهانه‌جویی بین‌المللی به شمار نمی‌رود؟

اولین بار این روس‌ها بودند که عنوان کردند پهپادهای ایرانی نتوانسته‌اند انتظارات روسیه را برآورده کنند. همین موضوع باعث برخی اتهامات علیه ایران شد به همین دلیل اتفاقی که امروز در اوکراین رخ داده نقض بی‌طرفی ایران به شمار نمی‌رود. ضمن اینکه موضوع پهپادهای ایرانی در جنگ اوکراین را گنده کرده‌اند و بیش از اندازه به آن پرداخته‌اند. در شرایط کنونی فشارهای زیادی روی ایران وجود دارد که این موضوع نیز به یکی از سیاست‌های فشار تبدیل شده است. نکته دیگر اینکه تا زمانی که آمریکایی‌ها از گزینه نظامی علیه دیگر کشورها استفاده می‌کنند تردید نکنید که هر جایی که سلاح آمریکایی مورد استفاده قرار می‌گیرد به یک محل آزمایش برای مقابله با تسلیحات آمریکا و ناتو تبدیل می‌شود. در شرایط کنونی نیز در جنگ اوکراین از طالبان گرفته تا کشورهایی مانند کره شمالی که آمریکا همواره آنها را به جنگ تهدید می‌کنند از جنگ اوکراین به عنوان یک مانور و آزمایشی برای مقابله با تجهیزات آمریکا و ناتو استفاده می‌کنند. این شرایطی است که آمریکایی‌ها به وجود آورده‌اند. به همین دلیل من معتقدم آقای زلنسکی باید این نکته را نیز در نظر بگیرد که بخش عمده مقابله با سیاست‌های آمریکا و ناتو از سوی کشورهایی است که همواره از سوی آمریکا به جنگ و مقابله تهدید شده‌اند. این در حالی است که این طبیعت جنگ در جهان امروز است.

> در شرایط کنونی آمریکایی‌ها می‌دانند که در چالش هژمونی که در دنیا شکل گرفته هر روز در حال از دست دادن فرصت‌ها هستند. به همین دلیل نیز آمریکا به این نکته آگاهی دارد که اگر برجام به نتیجه نرسد مدیریت تحولاتی که در آینده در مرتبط با ایران است دچار چالش‌های اساسی خواهد شد

◀ موضوع برجام پیچیدگی‌های خاص خود را داشت که در شرایط کنونی مسائل حقوق بشری در ایران نیز به این پیچیدگی‌ها افزوده است. این در حالی است که اتحادیه اروپا نیز به همین دلیل تحریم‌هایی را علیه ایران اعمال کرده است. آیا با توجه به این شرایط برجام را باید تمام شده بدانیم؟

در موضوع برجام و روابط بین ایران و آمریکا یک فراتحلیل وجود دارد. به همین دلیل اگر به این فراتحلیل توجه کنیم همه تحلیل‌ها اشتباه به شمار می‌روند. فرا تحلیل بین ایران و آمریکا این است که آمریکا همواره به دنبال کنترل قدرت ایران بوده است. این اتفاق گاهی با کنترل فناوری‌های هسته‌ای ایران صورت گرفته و یا در برخی مواقع با کنترل توانایی منطقه‌ای ایران با ایجاد اتحادیه‌های منطقه‌ای صورت گرفته است. واقعیت دیگر این است که آمریکا در هر شرایطی تلاش می‌کند قدرت چانه‌زنی ایران را کاهش بدهد و در این زمینه از همه ابزارهایی که در اختیار دارد استفاده می‌کند. آمریکایی‌ها همواره از اتفاقاتی که در ایران رخ داده برای تضعیف قدرت چانه‌زنی ایران استفاده کرده‌اند. موضوع برجام نیز شامل همین رویکرد است. در ابتدا نیز نمی‌شد موضوع برجام را به معنای ترمیم رابطه بین ایران و آمریکا قلمداد کرد. هر دو طرف می‌دانستند که با برجام نیز اختلافات دو کشور برطرف نخواهد شد. نکته دیگر اینکه در چند مقطع دو طرف امکان توافق را از دست دادند. در شرایط کنونی نیز مهم‌ترین موضوعی که برجام را به محاق برده انتظار برای برگزاری انتخابات کنگره در آمریکاست. باید تلاش کرد توافق برجام متوقف شد. در شرایطی که ایران برای چهارمین سال پی در پی از تورم ۴۰ درصدی رنج می‌برد. افزایش قیمت‌ها، گسترش تحریم‌ها و افت شاخص‌های اقتصادی از قبیل نرخ تشکیل سرمایه و منفی شدن نرخ رشد اقتصادی و نوشدگی جامعه از حیث جابه‌جایی نسل‌ها و نیز مطالباتی که اقشار مختلف جامعه دارند، ایران را در شرایط کنونی قرار داده است. بهترین راه برای پایان دادن به این وضعیت، آغاز گفت‌وگوهای درون‌زای ملی به صورت صادقانه و هوشمندانه است. همه کسانی که دل در گروی ایران، انقلاب و حکومت اسلامی دارند، در این شرایط صرف نظر از التهاب‌هایی که در جامعه با آن مواجه هستیم، وظیفه ملی و انقلابی دارند به شکل‌گیری این گفت‌وگوهای ملی کمک کنند تا منتهی به آشتی ملی و تصویب انسجام ملی افزایش پیدا کند. در این صورت بهتر خواهیم توانست از این گردنه عبور کرده و هم در برابر بدخواهان منطقه‌ای از حیات خود و منافع ملی حفاظت کنیم.

> اگر ما به فکر راه چاره ملی و درون زا باشیم، به نظر عملا امکان بهره‌برداری بیگانگان از شرایط ایران از آنها سلب خواهد شد

> به نظر از سرمایه‌های پس‌انداز شده اجتماعی چه احزاب و چه در سطح شخصیت‌ها و جریانات سیاسی که منظور هم اصلاح‌طلبان و اصولگرایان معتدل، می‌توان استفاده کرد. قطعا امروز شخصیت‌هایی مانند لاریجانی و باهنر به اندازه شخصیت‌هایی مانند محمد خاتمی و عبدا... نوری می‌توانند در این فضا نقش میانجی را ایفا کنند

◀ اگر اصل گفت‌وگو مورد پذیرش طرفین قرار گیرد. آنگاه مولفه‌هایی که باید در ارتباط با این کار و پژوه صورت بگیرد چیست؟

من فکر می‌کنم پیش‌شرط آغاز این گفت‌وگوها، نشان دادن حسن‌نیت طرفین است. به عنوان یکی از علائم حسن‌نیت زندانیان با جرم‌های سبک آزاد شوند و در رسانه‌ملی تغییرات بنیادین صورت گیرد. به گونه‌ای که همه جریانات درون انقلاب فرصت طرح دیدگاه‌های خود را در این رسانه پیدا کنند. تریبون‌های رادیکال و مواضع برخی از روزنامه‌ها تعدیل شوند. و از آن طرف هم نمایندگان قشرهای مختلف اعم از جوانان، زنان، دانشگاهیان، کارمندان و نمایندگانی از اقوام دعوت به این گفت‌وگوی ملی برای رسیدن به مفاهمه ملی شوند. چنانچه این علامت‌ها داده شود، امکان رسیدن به فضای اعتماد آور طرفینی میسر است.

> به نظر از سرمایه‌های پس‌انداز شده اجتماعی چه احزاب و چه در سطح شخصیت‌ها و جریانات سیاسی که منظور هم اصلاح‌طلبان و اصولگرایان معتدل، می‌توان استفاده کرد. قطعا امروز شخصیت‌هایی مانند لاریجانی و باهنر به اندازه شخصیت‌هایی مانند محمد خاتمی و عبدا... نوری می‌توانند در این فضا نقش میانجی را ایفا کنند

◀ برای این گفت‌وگوها عموما باید یا احزاب و یا شخصیت‌های ملی آغازگر گفت‌وگو باشند که به خاطر شرایط آنها نیز از صحنه سیاسی کنار رفته‌اند. آیا در شرایط کنونی امکان گفت‌وگو بدون واسطه وجود دارد؟

همان‌طور که اعلام شد فراهم کردن فضای برابر در رسانه‌ملی برای همه گرایش‌های سیاسی درون نظام ضروری است، به طریق اولی چنانچه این شرط محقق گردد هم نهادهای مدنی و هم احزاب و هم چهره‌های سیاسی درون نظام که در این رویکرد ایجابی هر کدام در عرصه‌ای که صاحب نفوذ هستند، می‌توانند در مقام میانجی و واسط ایفای نقش کنند و با شروع این فرآیند، شرایط امیدوارکننده‌تری در فکر و ذهن نسل جوان شکل می‌گیرد. در این صورت می‌توان به بازگشت آرامش بشتر و انسجام ملی فکر کرد.

◀ به نظر می‌رسد جامعه از جریانات سیاسی عبور کرده باشد. با این فرآیند که به وجود آمده چه باید کرد؟

به نظر اگر بپذیریم که جامعه از جریانات سیاسی عبور کرده، بیش و پیش از اینکه این عبور ناشی از ضعف عملکرد جریانات سیاسی باشد ناشی از شرایطی است که دولت‌ها فراروی جریانات سیاسی گذاشته‌اند. مهم‌ترین ایرادی که به اصلاحات گرفته می‌شود این است که این جریان در مواجهه خود با راهبردهای انسدادی روبه‌رو شده و عملا حاصلی برای مردم نداشته است. چنانچه فضا تغییر کند و آغوش خود را باز کنند، به نظر از سرمایه‌های پس‌انداز شده اجتماعی چه احزاب و چه در سطح شخصیت‌ها و جریانات سیاسی که منظور هم اصلاح‌طلبان و اصولگرایان معتدل، می‌توان استفاده کرد. قطعا امروز شخصیت‌هایی مانند لاریجانی و باهنر به اندازه شخصیت‌هایی مانند محمد خاتمی و عبدا... نوری می‌توانند در این فضای نقش میانجی را ایفا کنند.

◀ اگر شرایط اقتصادی به واسطه بازگشت ایران به برجام تغییر کند باز هم شاهد اعتراضاتی در کف خیابان‌ها خواهیم بود. تا چه میزان اعتراضات ریشه اقتصادی دارد؟

در این که یکی از عوامل بروز این نارضایتی‌ها حوزه اقتصاد و معیشت است، نباید تردید داشت اما خلاصه کردن همه عوامل حوزه اقتصاد دقیق نیست. مردم از شرایط اقتصادی و معیشتی ناراضی هستند. چون افق امیدوار کننده‌ای در مقابل آنها وجود ندارد اما همه دلایل نارضایتی‌های عمومی به اقتصاد خلاصه نمی‌شود. در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی مردم نسبت به سبک زندگی مانند دولتمردان نمی‌اندیشند. در حوزه‌های فرهنگی، سبک زندگی مطلوب از نظر دولتمردان، با سبک زندگی اکثریت جامعه تفاوت دارد. در حوزه سیاسی در شرایطی که هر سه قوه یکدست هستند هیچ صدای منتقدی از تریبون‌های رسمی شنیده نمی‌شود. بنابراین عوامل اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و طبعا آتش بیاری رسانه‌های بیگانه و دولت‌های بیگانه هم می‌تواند مد نظر باشد اما به نظر از این چهار عامل سه عامل اول درون زا هستند. اگر ما به فکر راه چاره ملی و درون زا باشیم، به نظر عملا امکان بهره برداری بیگانگان از شرایط ایران از آنها سلب خواهد شد.

> همه کسانی که دل در گروی ایران، انقلاب و حکومت اسلامی دارند، در این شرایط صرف نظر از التهاب‌هایی که در جامعه با آن مواجه هستیم، وظیفه ملی و انقلابی دارند به شکل‌گیری این گفت‌وگوهای ملی کمک کنند تا منتهی به آشتی ملی و تصویب انسجام ملی افزایش پیدا کند

◀ رسانه‌ها: از صدا و سیما تا شبکه‌های اجتماعی چه نقشی در افزایش و کاهش التهابات دارند؟

از روزهای اولیه بروز این اعتراضات ظاهرا در حسب مصوبه شورای امنیت کشور دسترسی به رسانه‌های مجازی به خصوص پلتفرم‌هایی که مخاطبان بیشتری دارند، بسته شده است. عملا روزنامه‌ها با گرانی کاغذ و برخی فشارها نفس‌های آخر را می‌کشند. هیچ کدام از چهره‌های فرهنگی و سیاسی منتقد در هیچ کدام از تریبون‌های رسمی ظاهر نمی‌شوند. صدا و سیما با ریزش مخاطب روبه‌رو است. زمانی می‌توان صحبت از آشتی و مفاهمه ملی کرد که وعده عدالت همه جانبه از سوی حاکمیت داده شود. یکی از عرصه‌های تحقق عدالت، عدالت سیاسی، رسانه‌ای، حقوقی است. برخی بدترین عبارت را نسبت به نظام اعلام می‌کنند اما نه تنها مورد باز خواست قرار نمی‌گیرند بلکه همچنان عضو تشخیص مصلحت نظام هستند اما در کنار این افراد هستند که همه آنچه گفته و نوشته‌اند، دلسوزانه بوده است و مرتبا از ناحیه رسانه‌ملی و تریبون‌های رسمی مورد تهمت قرار می‌گیرند. بسیاری به کنار گذاشته شده‌اند، بارها اعلام کرده‌اند که از خیابانی شدن هر گونه اعتراض باید پرهیز شود اما توجهی به آنها نشد.

> همه کسانی که دل در گروی ایران، انقلاب و حکومت اسلامی دارند، در این شرایط صرف نظر از التهاب‌هایی که در جامعه با آن مواجه هستیم، وظیفه ملی و انقلابی دارند به شکل‌گیری این گفت‌وگوهای ملی کمک کنند تا منتهی به آشتی ملی و تصویب انسجام ملی افزایش پیدا کند

سید حسن رسولی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

گفت‌وگو پیش زمینه آشتی ملی است

- گسل‌های نارضایتی فعال شده است
- پیش‌شرط آغاز این گفت‌وگوها، نشان دادن حسن‌نیت طرفین است. به عنوان یکی از علائم حسن‌نیت زندانیان با جرم‌های سبک آزاد شوند و در رسانه‌ملی تغییرات بنیادین صورت گیرد

آرمان ملی- رئیس‌جمهور و رئیس قوه‌قضائیه و برخی نمایندگان مجلس اعلام کرده‌اند که صدای معترضین باید شنیده شود. به نظر می‌رسد برای شنیدن صدای مردم باید شرایطی ایجاد شود که براساس آن ضمن شنیدن صدای شهروندان نوعی گفت‌وگوی دو طرفه بین شهروندان و دولتمردان ایجاد شود تا زمینه‌های حل و فصل مشکلات کشور فراهم آید و از این طریق آرامش در جامعه حاکم شود. سوالات متعددی در ارتباط با لزوم ایجاد فضای گفت‌وگو در جامعه وجود دارد. از جمله اینکه چگونه باید این گفت‌وگوها را آغاز کرد و دولت با کدام بخش از معترضین باید به گفت‌وگو بپردازد. شرایط و ضرورت‌های این گفت‌وگو چیست و گروه‌ها و احزاب سیاسی چه میزان می‌توانند در این گفت‌وگوها و جهت‌دهی به خواست مردم اثرگذار باشند. درهر صورت ایجاد آرامش برای رسیدن به فضایی که طرفین بر سر یک میز بنشینند، ضروری به نظر می‌رسد. از سوی دیگر آرام نشان دادن کشور از منظر بین‌المللی هم از اهمیت زیادی برخوردار است. زیرا دست مذاکره کنندگان را باز تر کرده و با حل پرونده هسته‌ای بخشی از مشکلات اقتصادی جامعه حل خواهد شد. «آرمان ملی» در این ارتباط با سیدحسن رسولی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب به گفت‌وگو پرداخته است. رسولی اعتقاد دارد: «برای عبور از شرایط فعلی باید به سوی پیشنهادی که سیدمحمد خاتمی سال‌ها پیش ارائه داد حرکت کنیم. آن پیشنهاد آشتی ملی است که متأسفانه از سوی برخی اصولگرایان با واکنش منفی روبه‌رو شده است.»

◀ روسای قوا و نمایندگان مجلس بر لزوم گفت‌وگو برای حل مشکلات جامعه تاکید داشته‌اند. آیا در شرایط فعلی می‌توان به آغاز گفت‌وگو حداقل در سطوح سیاسی امیدوار بود؟

یکی از مهم‌ترین مولفه‌های قدرت ملی هر کشوری رضایت مردم از عملکرد نظام سیاسی حاکم بر آن کشور است. به هر میزانی که روابط دولت با ملت صمیمی‌تر و برخوردار از اعتماد متقابل باشد، مصالح از دولت و ملت بیشتر ملاحظه می‌شود. یکی از مهم‌ترین دلایل بروز این اعتراضات خیابانی، فعال شدن گسل‌های نارضایتی بین بخش‌هایی در روابط و مناسباتشان با دولت است. اعتراض در کف خیابان همانند وجود تب در بدن انسان است. این اعتراضات نشانه‌ای از تب‌دار بودن جامعه و نارضایتی است. بنابراین اگر این فرض را قبول داشته باشیم، مهم‌ترین راه چاره برای بازگرداندن آرامش به جامعه ایران و برقراری گفت‌وگوهای دوجانبه در شرایط برابر بین نمایندگانی از دولت با افکار عمومی است. در این گفت‌وگوها رفع ابهامات، اصلاح برخی از سیاست‌ها، تغییر برخی از رویکردها و انتظارات متقابل ملت و دولت به بحث گذاشته می‌شود و به شرط مدیریت مدبرانه این گفت‌وگوها رسیدن به حد قابل قبولی از تفاهم و توافق عمومی قابل دستیابی خواهد بود. سال‌ها پیش آقای سیدمحمد خاتمی به نیابت از جریان اصلاحی کشور پیشنهاد آشتی ملی را مطرح کرد که در آن زمان توسط بخش‌هایی جدی گرفته نشد. به نظر چنانچه آن پیشنهاد دلسوزانه در آن مقطع که هنوز تب نارضایتی جامعه تا این حد افزایش پیدا نکرده بود، مورد توجه قرار می‌گرفت، می‌شد از بروز صحنه‌هایی که طی چند هفته اخیر شاهد بودیم، جلوگیری کرد. در ادامه بحثی که آقای سید محمد خاتمی مطرح کردند جمعی از نمایندگان مجلس دهم و اعضای فراکسیون امید با محوریت آقای عارف گفت‌وگوهایی را با برخی از شخصیت‌های جناح اصولگرا در دوره فعالیت مجلس دهم آغاز کردند. در کلیات تفاهم خوبی برقرار شد اما با عملکردی که در دو انتخابات اخیر دیده شد، یعنی انتخابات مجلس و ریاست‌جمهوری که قریب به ۶۰ درصد از واجدین شرایط در تهران از شرکت در این دو انتخابات امتناع کردند، متأسفانه با روی‌کار آمدن مجلس و دولت یکدست این حرکت آشتی جویانه نیز متوقف شد.

> اگر ما به فکر راه چاره ملی و درون زا باشیم، به نظر عملا امکان بهره‌برداری بیگانگان از شرایط ایران از آنها سلب خواهد شد

> به نظر از سرمایه‌های پس‌انداز شده اجتماعی چه احزاب و چه در سطح شخصیت‌ها و جریانات سیاسی که منظور هم اصلاح‌طلبان و اصولگرایان معتدل، می‌توان استفاده کرد. قطعا امروز شخصیت‌هایی مانند لاریجانی و باهنر به اندازه شخصیت‌هایی مانند محمد خاتمی و عبدا... نوری می‌توانند در این فضا نقش میانجی را ایفا کنند

نگره

آخرین تحولات مرتبط با مذاکرات احیای برجام

در هفته‌های اخیر، علاوه بر آنکه انتخابات در آمریکا و اسرائیل تا حدودی مذاکرات هسته‌ای را دچار وقفه کرده، ناآرامی‌ها در ایران موجب ایجاد تنش در روابط میان ایران و غرب شده و تلاش‌ها برای احیای برجام را تحت تاثیر قرار داده است. تلاش‌ها برای احیای برجام، با آغاز مبارزات انتخابات میان دوره‌ای آمریکا و اختلاف در حزب دموکرات بر سر توافق هسته‌ای با تهران از سویی و بروز ناآرامی‌ها در ایران از سوی دیگر، هفته‌هاست که با رکود عمیقی مواجه شده است. با این حال به نظر می‌رسد تحولات روزهای اخیر نکته‌هایی را در این وضعیت وارد کرده است.

◀ هیات ایرانی روانه وین می‌شود

چهارشنبه گذشته حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی، در جمع خبرنگاران اعلام کرد هیاتی از جانب تهران عازم وین می‌شوند تا بر سر مسائل مورد اختلاف با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی وارد مذاکره شده و برای «شروع گفت‌وگوها و تقویت همکاری‌ها» رایزنی کنند. او گفته میان محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی جمهوری اسلامی و رافائل گروسی، مدیر کل آژانس در این زمینه اتفاق نظر وجود دارد. علی باقری کنی، معاون وزیر امور خارجه و مذاکره کننده ارشد جمهوری اسلامی در مذاکرات اتمی نیز ضمن تائید این خبر گفته در روزهای گذشته ایتکارانی با هدف پیشبرد و جمع‌بندی مذاکرات وین به هماهنگ کننده مذاکرات ارسال کرده و امیدوار است این ایتکارات زمینه‌ساز تحرکی جدید در عرصه مذاکرات باشد. با این حال در شرایطی که اختلاف بر سر مسائل بادامنی مهم‌ترین دلیل بی‌نتیجه ماندن مذاکرات تاکنون بوده، امیرعبداللهیان در جمع خبرنگاران اظهار داشته: «امیدواریم آژانس با نگاه فنی و بر اساس آنچه پیش از این توافق کرده‌ایم، نسبت به حل و فصل برخی از اتهامات مطرح شده از سوی آژانس در مورد فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران بتواند از این مرحله و مسیر همکاری فنی عبور کند.»

◀ گام رو به جلو در مذاکرات هسته‌ای؟

امیر عبداللهیان که در جمع خبرنگاران درباره تداوم گفت‌وگوها با مقامات غربی گفته بود به رغم برخی اظهارات منافقی مقامات آمریکایی، تبادل پیام همچنان ادامه دارد، در گفت‌وگوی شب گذشته خود با جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجه اتحادیه اروپا گفت ایران از مسیر اتحادیه اروپا برای آمریکا پیام ارسال کرده و برای رسیدن به یک توافق خوب، قوی و پایدار آمادگی دارد. بورل هم در این گفت‌وگو ضمن تلاش برای حفظ خوش‌بینی خود به ادامه تلاش‌ها برای احیای برجام تاکید کرده: «ما به تلاش‌های سازنده خود تا رسیدن به نقطه نهایی توافق ادامه می‌دهیم و نسبت به نتیجه کار خوش‌بین هستیم. توافق برجام برای آژانس در مسیر همکاری و پاسخگویی به سوالات آژانس گامی رو به جلو است.» مقامات و دیپلمات‌های ایرانی در شرایطی از ابتکارات جدید پیرامون احیای برجام سخن می‌گویند که مقامات ایالات متحده از زمان آغاز ناآرامی‌ها در ایران ادعا می‌کنند که در حال حاضر تمرکزی بر احیای برجام نداشته و در حال پیگیری وقایع داخلی ایران هستند. در یکی از مهم‌ترین اظهارنظرها در این زمینه، در روزهای گذشته رابرت مالی، نماینده ویژه دولت آمریکا در امور ایران و مذاکره کننده ارشد این کشور در گفت‌وگوهای غیرمستقیم میان ایران و ایالات متحده در سخنرانی خود در موسسه کارنگی گفت احیای برجام در حال حاضر در دستور کار واشنگتن قرار ندارد و اگر قرار باشد هیچ اتفاقی در موضوع توافق هسته‌ای رخ ندهد، واشنگتن هم وقت خود را برای آن هدر نمی‌دهد. او همچنین در این سخنان مدعی شد آمریکا از هر تلاشی برای جلوگیری از دسترسی ایران به سلاح هسته‌ای صرف نظر نمی‌کند. او گفت: «ترجیح ما استفاده از دیپلماسی با ابزارهای قشار مخصوصا تحریم‌هاست. ولی اگر دیپلماسی شکست بخورد، تقریبا همه گزینه‌ها را روی میز نگه داشته‌ایم.» او همچنین مدعی شد: «همزمان از دیگر ابزارها استفاده می‌کنیم، به عنوان آخرین راه، گزینه نظامی را در صورت لزوم برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح اتمی اجرا می‌کنیم.» با این حال او بلافاصله متذکر شد: «اکنون کاری نیست که به دلیل مصلحت اندیشی ما نسبت به احتمال حصول هسته‌ای توافق در آینده انجام ندهیم. ما دست از خوش بینی نمی‌کشیم که شاید روزی توافق حاصل شود.»

◀ خطر مرگ برجام

تحریم‌های متقابلی که طرفین به واسطه این شرایط علیه یکدیگر وضع کرده و طرح موضوع حوادث اخیر ایران در جلسه شب گذشته شورای امنیت نمونه‌ای از این وضعیت است. اگر چه کشورهای چین و روسیه با انتقاد از برگزاری چنین جلسه‌ای حوادث مذکور را به امور داخلی کشور نسبت دادند، با این حال طرح این موضوع در نشست مذکور و مواضع نمایندگان دولت‌های غربی در این زمینه، چشم‌انداز احیای برجام را نیز به چالش می